Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2026/4652

23.9.2026.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

EESK pienesums ANO 2026. gada konferencei par ūdeni: no ES zilā kursa un Ūdensresursu noturības stratēģijas līdz globālai rīcībai ūdensresursu jomā

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2026/4652)

Ziņotājs: ***Paul RÜBIG (AT-I)***

Līdzziņotājs: ***Hervé JEANNIN (FR-2. kat.)***

Padomnieki	Durk KROL (ziņotājam, I grupa)
	Paula MARTINELLI VIEIRA DA ROSA (līdzziņotājam, 2. kat.)
Pilnsapulces lēmums	23.10.2025.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
	Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija (*CCMI*)
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	20.5.2026.
Pieņemts plenārsesijā	18.6.2026.
Plenārsesija Nr.	606
Balsojuma rezultāts (par / pret / atturas)	182/0/4

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK norāda uz ANO konferences par ūdeni nozīmību, jo ūdensresursu noturībai ir jākļūst par stratēģisku prioritāti un patstāvīgu politiku pasaules līmenī, kā tas jau ir ES līmenī. Ja saglabāsies pašreizējais temps, ilgtspējīga ūdensresursu apsaimniekošana netiks panākta līdz 2049. gadam. EESK aicina mainīt paradigmu no lineāras ūdens izmantošanas uz apritīgām sistēmām un atzīt ūdeni par sabiedrisku labumu ar sociālu, vidisku un ekonomisku vērtību.

1.2. Ūdens ir stratēģisks resurss, kas ir ekonomikas attīstības, sabiedrības noturības, klimatadaptācijas un veselīgu ekosistēmu pamatā. Politikai ir jāveicina efektivitāte, investīcijas un integrēta pārvaldība visā ūdens, enerģijas, izejvielu un pārtikas sasaistē un jāatbalsta pāreja uz ūdensresursu izmantošanas ziņā viedu sabiedrību un ekonomiku.

1.3. Ūdens jāuzskata par nozīmīgu transversālu jautājumu visās publiskās politikas jomās. EESK aicina īstenot horizontālas pārvaldības pieeju, ūdensresursu jautājumu integrējot dažādos sektoros un pārvaldības līmeņos pasaules līmenī un transversāli iesaistot pilsonisko sabiedrību.

1.4. EESK aicina starptautisko sabiedrību nepārprotami nosodīt uzbrukumus būtiskai ūdensresursu infrastruktūrai, kas ir neaizstājama civiliedzīvotāju izdzīvošanai, un atzīt to par kara noziegumu.

1.5. EESK iesaka sistemātiski veikt "ietekmes uz ūdensresursiem testu" visās attiecīgajās ES un globālajās politikas iniciatīvās, lai novērtētu to ietekmi uz ūdensresursiem, ūdensefektivitāti un ūdensresursu noturību un nodrošinātu saskaņotību ar ilgtspējīgas ūdensresursu apsaimniekošanas mērķiem. Ūdens ir sabiedrisks labums, un tāpēc ūdens cenas pieņemamība neaizsargātām grupām ir izšķiroši nozīmīga ūdens taisnīguma nodrošināšanā.

1.6. EESK uzsver: lai panāktu ūdensresursu noturību, ir būtiski jāmaina ieradumi visos sabiedrības sektoros. Būtiski šīs pārkārtošanās soļi ir mazināt patēriņu un piesārņojumu, nodrošināt pieejamību, modernizēt infrastruktūru, veicināt atkalizmantošanu, pielāgot lauksaimniecības un rūpniecības metodes, stiprināt klimatadaptācijas un klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumus un saglabāt un atjaunot mitrājus ([1]), lai uzlabotu ūdens uzkrāšanu un aizturi (tostarp dabā balstītus risinājumus).

1.7. Lai nodrošinātu ūdensresursu un klimata noturību, jāatjauno ekosistēmas un dabiskās ūdens aiztures spējas. Dabā balstīti risinājumi, tostarp mitrāji, būtu jāatzīst par ūdensresursu noturībai kritiski svarīgu infrastruktūru, jāizvērš plašā mērogā ([2]) un jāiekļauj visos dialogos.

1.8. Ļoti svarīgs uzdevums ir palielināt investīcijas, taču ar publiskajiem resursiem vien nepietiks. EESK aicina pakāpeniski atcelt videi kaitīgas subsīdijas, kā arī paredzēt stingrākus un skaidrus labvēlīgus nosacījumus privāto ieguldījumu piesaistei, tostarp izmantojot uz pierādījumiem balstītas riska novērtēšanas un riska dalīšanas mehānismus. Ar jauktas finansēšanas risinājumiem būtu jāmobilizē publiskais un privātais kapitāls un jāatbalsta stabila rentablu 6. ilgtspējīgas attīstības mērķa (IAM) projektu plūsma. Pieredze liecina, ka dzeramā ūdens nodrošināšana publiskā sektora spēkiem ir laba iespēja iedzīvotājiem, jo publiskais sektors darbojas ar mērķi nodrošināt ilgtspējīgu publisko infrastruktūru. Tādēļ dzeramā ūdens un notekūdeņu pakalpojumi būtu jāfinansē galvenokārt no publiskajiem līdzekļiem un nebūtu jāuzliek nodoklis par ūdeni.

1.9. Lai panāktu ūdensapgādes drošību, ir vajadzīgi finansiāli ilgtspējīgi pakalpojumu sniedzēji un ētisks un iekļaujošs tiesiskais regulējums, kas veicina ilgtspēju, efektivitāti, izmaksu atgūšanu un snieguma salīdzinošu novērtēšanu, vienlaikus nodrošinot pieejamību cenas ziņā un vispārēju piekļuvi.

1.10. EESK aicina sniegt lielāku atbalstu tādā jomā kā ūdens, sanitārija un higiēna (*WASH*), izmantojot integrētas klimatnoturīgas pieejas, kas apvieno infrastruktūras attīstību, pārvaldību un spēju veidošanu un īpašu uzmanību pievēršot neaizsargātām un marginalizētām kopienām. EESK uzskata, ka gadījumā, ja rodas ar ūdens izmantošanu saistīti konflikti, par prioritāti būtu jāizvirza dzeramā ūdens apgāde.

1.11. Īpaša vērība ūdensresursu apsaimniekošanā, plānošanā un analīzē, tostarp pārrobežu kontekstā, būtu jāvelta upju baseiniem. Ieinteresēto personu platformām baseinu līmenī būtu jāatbalsta koordinēta lēmumu pieņemšana, datu kopīgošana un resursu piesķiršana, lai uzlabotu kopīgu ūdensresursu apsaimniekošanu, proti, izmantojot digitālus rīkus un zināšanu kopīgošanu.

1.12. EESK aicina paātrināt pāreju uz ūdensresursu izmantošanas ziņā viedu sabiedrību, tostarp paplašinot ūdens atkalizmantošanu, atbalstot "sūkļa pilsētas", samazinot noplūdes un pārveidojot notekūdeņu attīrīšanu par resursu atgūšanas sistēmām.

1.13. EESK atbalsta globālu mērķrādītāju noteikšanu, lai līdz 2030. gadam paaugstinātu ūdens izmantošanas efektivitāti vismaz par 10 % un līdz tam pašam gadam ievērojami paaugstinātu ūdens atkalizmantošanas līmeni visās nozarēs. Šie novērtējumi būtu jāpapildina ar skaidriem progresa uzraudzības rādītājiem.

1.14. Digitalizācijai, ticamiem, pieejamiem un sadarbspējīgiem datiem un MI sistēmām ir būtiska nozīme pārredzamības, snieguma un lēmumu pieņemšanas uzlabošanā. Ar globāliem monitoringa satvariem būtu jāaptver visi lietotāji un visi lietojumi, balstoties uz principu "attiecīgajam mērķim – attiecīgais ūdens".

([1]) Rāmsaras konvencijā par mitrājiem (1971) definēts, ka mitrāji ir "palienes, zāļu un kūdras purvi vai ūdeņu platības – dabiskas vai mākslīgas, pastāvīgas vai pārplūstošas, kurās ir stāvošs vai tekošs ūdens, saldūdens, iesāļš vai sāļš ūdens, t. sk. jūras akvatorijas, kuru dziļums bēguma laikā nepārsniedz 6 metrus".

([2]) EESK atzinums "ES Ūdensresursu noturības stratēģija un integrēts Eiropas klimatnoturības un riska pārvaldības satvars" (OV C, C/2026/3223, 2.7.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/3223/oj).

1.15. EESK iesaka, balstoties uz Pasaules Meteoroloģijas organizācijas (PMO) rādītājiem ([3]), izstrādāt saskaņotus rādītājus, uzraudzības mehānismus un ziņošanas sistēmas, lai varētu sekot līdzi progresam ūdensresursu noturības jomā un nodrošinātu pārskatatbildību ES un pasaules līmenī.

1.16. EESK uzsver, ka ir svarīgi palielināt sabiedrības informētību un uzlabot komunikāciju par ūdensresursu problēmām. Pilsoniskā sabiedrība ir jāinformē un aktīvi jāiesaista lēmumu pieņemšanas procesos, lai veicinātu ieradumu maiņu un kolektīvu atbildību.

2. **Vispārīgas piezīmes**

2.1. **Ūdens cilvēkiem:** cilvēktiesības uz ūdeni un sanitāriju, tostarp neaizsargātām personām, veselīgai, ilgtspējīgai un ūdensresursu izmantošanas ziņā viedai sabiedrībai un ekonomikai. Ūdens ir sabiedrisks labums, kas jāsargā un jāaizstāv; saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvu un Līgumiem pret to nevajadzētu izturēties kā pret jebkuru citu preci.

2.1.1. Ūdens un sanitārijas pieejamība ir cilvēka pamattiesības, kā uzsvērts Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos un ES zilajā kursā. Visiem cilvēkiem ir tiesības uz piekļuvi drošam dzeramajam ūdenim, kas paver iespēju dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi. Tomēr 2024. gadā vairāk nekā 2,2 miljardiem cilvēku joprojām trūka droši apsaimniekota dzeramā ūdens. EESK uzsver, ka ūdeni nedrīkst reducēt līdz precei vai tikai finanšu aktīvam un ir jāatzīst tā sociālā, vidiskā un ekonomiskā vērtība. Ūdens nabadzība apdraud demokrātiju un mieru. Šāda pieeja būtu jāpiemēro visos valstu veiktajos un starptautiskajos politikas pasākumos, kas saistīti ar ūdensresursu apsaimniekošanu un pārvaldību.

2.1.2. Nodrošināt vispārēju *WASH* pieejamību ir būtiski cilvēka cieņai un ilgtspējīgai attīstībai. EESK aicina sniegt lielāku atbalstu partnervalstīm, izmantojot integrētas klimatnoturīgas pieejas, kas aptver infrastruktūras attīstību, dabā balstītus risinājumus, pārvaldību un spēju veidošanu, it īpaši neaizsargātās kopienās, un veicinot pāreju uz ūdensresursu izmantošanas ziņā viedu sabiedrību visā pasaulē. Trīskāršā planētas krīze ([4]) arvien vairāk saasina ar ūdeni saistītās problēmas, tostarp tādas kā sausums, plūdi, gruntsūdeņu resursu samazināšanās un ekosistēmu degradācija ([5]). Lai varētu sasniegt 6. IAM un aizsargāt cilvēka pamattiesības, būtu jāveicina ilgtspējīga un ūdensresursu izmantošanas ziņā vieda apsaimniekošanas prakse. Ar ilgtermiņa risinājumiem būtu jācenšas stiprināt vietējās ekosistēmas, atjaunot dabisko ūdens aizturi, modernizēt ūdens infrastruktūru un uzlabot pārvaldību, lai novērstu iedzīvotāju piespiedu pārvietošanu. Risinājumiem būtu jāmazina piesārņojums tā rašanās vietā, jāuzlabo vietējā ūdens pieejamība un vietējo resursu apsaimniekošana, jāatjauno ekosistēmas un jānovērš ūdens komercializācija.

2.1.3. EESK vēlreiz aicina ES zilajā kursā īstenot vienotu pieeju ūdens nabadzībai un uzskata, ka vajadzīgas pamatnostādnes attiecībā uz piekļuves kvalitatīviem un cenas ziņā pieejamiem ūdens un sanitārijas pakalpojumiem uzraudzību, kuras gaitā tiek vērtētas iespējas, ietekme un risks un vērtēšana tiek veikta visā to sniegšanas ciklā. Komiteja uzsver, ka vajadzīga taisnīga resursu sadale, principa "piesārņotājs maksā" piemērošana un spēcīga sabiedrības līderība virzībā uz ūdensresursu efektīvu apsaimniekošanu, veicinot progresu lauksaimniecībā, rūpniecībā un veselības jomā un sniedzot labumu kopienām.

2.1.4. Ūdensresursu aspekts būtu jāintegrē visos sektoros un politikas jomās. Valdības saskaras ar pieaugošu spiedienu, ko rada klimata satricinājumi, biodaudzveidības zudums un piesārņojums, urbanizācija un augošās prasības, kuras izvirza lauksaimniecība un rūpniecība, vienlaikus ar lielāku ieguldījumu nepieciešamību. Šīs problēmas ietekmē ūdensresursu sistēmas un visus iztikas līdzekļus.

2.1.5. Zinātnei un tehnoloģijām ir būtiska nozīme ūdensresursu apsaimniekošanas veidošanā un dzeramā ūdens pieejamības nodrošināšanā. EESK uzsver, ka uzticami un piekļūstami dati un digitālās sistēmas uzlabo pārredzamību, riska novēršanu un ūdensresursu apsaimniekošanu. Komiteja iesaka izmantot datus, lai, pamatojoties uz piesardzīgu pieeju, pieņemtu uz pierādījumiem balstītus lēmumus.

([3]) Domājot par standartizētiem, zinātniski pamatotiem hidroloģiskajiem rādītājiem, kas var atbalstīt ūdensresursu noturības monitoringu, sk. dokumentu *"State of Global Water Resources 2024"*.

([4]) Klimata pārmaiņas, biodaudzveidības zudums un piesārņojums.

([5]) EESK atzinums "ES Ūdensresursu noturības stratēģija un integrēts Eiropas klimatnoturības un riska pārvaldības satvars".

2.1.6. Jāīsteno visi nepieciešamie pasākumi, tostarp jāievieš jaunas tehnoloģijas, lai nodrošinātu ūdensresursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Nozares, kas patērē daudz ūdens, un lauksaimniecība ir jāstrukturē tā, lai samazinātu ūdens patēriņu un uzlabotu ūdens atkalizmantošanu.

2.1.7. Bruņotos konfliktos ūdensresursu infrastruktūra arvien biežāk kļūst par mērķi un tieši tiek apdraudētas cilvēktiesības uz ūdeni un sanitāriju un reģionu stabilitāte. Šādu uzbrukumu ietekme turpinās gadu desmitiem. Šāda rīcība būtu skaidri jānosoda, un uz to būtu jāattiecina starptautiski atbildības mehānismi. EESK aicina starptautisko sabiedrību nepārprotami atzīt, ka uzbrukumi kritiskai ūdensresursu infrastruktūrai, kas vajadzīga civiliedzīvotāju izdzīvošanai, ir kara noziegums, par kuru ir jāsoda.

2.1.8. EESK uzsver: lai panāktu ūdensresursu noturību un ekosistēmu veselību, jāpalielina sabiedrības informētība un jāuzlabo komunikācija par ūdens apsaimniekošanas problēmām ([6]). Lai veicinātu ieradumu maiņu un atbalstītu pāreju uz ūdensresursu izmantošanas ziņā viedu sabiedrību, ir būtiski palielināt patērētāju un ieinteresēto personu līdzdalību un uzlabot pārredzamību.

2.2. **Ūdens labklājībai:** ūdens vērtības apzināšanās, veicot politikas pasākumus, kas rada skaidrus noteikumus attiecībā uz efektivitāti un ieguldījumiem, saikni starp ūdeni, enerģiju, izejvielām un pārtiku, integrētas un ilgtspējīgas ūdensresursu un notekūdeņu apsaimniekošanas veicināšanu, ūdens izmantošanas efektivitāti dažādos sektoros un ekonomikas, vides un sociālo attīstību; šajā saistībā ir vajadzīgi ar ūdensresursiem saistīti nosacījumi.

2.2.1. EESK uzsver, ka ūdens ir vitāli svarīgs globālajai ekonomikai, videi un sabiedrības labklājībai, un aicina mainīt pasaules skatījumu uz to, kā ūdens tiek novērtēts, un atzīt ūdeni par būtisku sabiedrības labklājības sastāvdaļu saskaņā ar atjaunoto aicinājumu izstrādāt ES zilo kursu. Eiropas Savienībā 29 % teritorijas jau cieš no ūdens trūkuma, savukārt svarīgās nozarēs ūdens pieprasījums līdz 2030. gadam varētu trīskāršoties ([7]). Skaidrs, ka steidzami vajadzīga integrēta ūdens cikla pārvaldība, it īpaši ņemot vērā Eiropas Ūdensresursu noturības stratēģiju.

2.2.2. EESK norāda, ka Eiropas Savienībai steidzami jāuzņemas vadošā loma planētas trīskāršās krīzes pārvarēšanā un globālo ūdensresursu jautājumu risināšanā. Ūdensresursu noturība neaprobežojas tikai ar klimata un vides politiku. Tomēr ūdensresursu noturība un klimatnoturība ir savstarpēji pastiprinošas, un šie jautājumi ir jārisina vienlaikus, ja pastāv savstarpēja saikne. Desmit gadus pēc Programmas 2030. gadam uzsākšanas 2,2 miljardiem cilvēku joprojām nav droši apsaimniekota dzeramā ūdens un 3,4 miljardiem cilvēku nav droši apsaimniekotas sanitārijas. Ja saglabāsies pašreizējais temps, ilgtspējīga ūdensresursu apsaimniekošana tiks panākta ne ātrāk kā 2049. gadā. Šī nevienlīdzība rada būtiskus riskus labklājībai, stabilitātei un cilvēces attīstībai un būtu jānosaka par ES prioritāti globālo ūdensresursu pārvaldībā un virzībā uz ANO 2026. gada konferenci par ūdeni.

2.2.3. Ūdensresursu noslodze ir strukturāls un sociāls apgrūtinājums. Šā ierobežotā un vitāli svarīgā resursa zudums apdraud ekonomikas efektivitāti, enerģijas izmantošanu un visu ūdens vērtības radīšanas ķēdi. EESK atbalsta principa "ūdensefektivitāte pirmajā vietā" globālu izvēršanu rūpniecības stratēģijās. Lai veiktu šo pāreju, lineāri ūdens izmantošanas modeļi jāaizstāj ar apritīgām ūdens sistēmām, pamatojoties uz principu "attiecīgajam mērķim attiecīgais ūdens".

2.2.4. EESK norāda, ka atrodami, pieejami, sadarbspējīgi un atkalizmantojami dati ir ūdensresursu izmantošanas ziņā viedas ekonomikas priekšnosacījumi. Komiteja ar bažām atkārto aicinājumu uz ES zilo kursu un atzinumā par Eiropas Ūdensresursu noturības stratēģiju ([8]) pausto, ka ES līmenī trūkst saskaņotas un pa veidiem apkopotas statistikas par ūdensapgādi un ūdens patēriņu. Vajadzīgas globāla vieda datu apkopošana un sadarbspējīgas datu telpas, un visi ūdens lietotāji ir jāiekļauj globālajos monitoringa satvaros.

([6]) OV C, C/2024/6880, 28.11.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6880/oj.

([7]) Svarīgās nozares ir datu centri, pusvadītāju un bateriju ražošana un ūdeņradis (*Water Europe 2024, Socio-Economic Study on the Value of the EU Investing in Water*).

([8]) OV C, C/2026/35, 16.1.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/35/oj.

2.2.5. Tāpēc EESK aicina iedzīvināt šādus pamatprincipus:

— **Integrēšana**: ūdens ir jāuzskata par pastāvīgu, stratēģisku, transversālu jautājumu visos politikas un ieguldījumu instrumentos. Ūdens ir būtisks ne tikai veselīgām ekosistēmām un klimatadaptācijai. Saskaņā ar cilvēktiesībām uz ūdeni tas ir arī svarīgākā izejviela mūsu sabiedrībai un ekonomikai.

— **Tehnoloģiju ieviešana ar mērķi paaugstināt efektivitāti un samazināt piesārņojumu**: būtu jāpaātrina politikas pasākumi un tehnoloģijas, kas paaugstina ūdensresursu izmantošanas efektivitāti un veicina ūdens atkalizmantošanu un piesārņojuma mazināšanu saskaņā ar ES zilā kursa 16. principu. Šie centieni būtu jāpapildina ar pārvaldības sistēmām un prasmju politiku, kas sekmētu izvēršanu, kā arī ar lielāku atbalstu Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) zināšanu un inovāciju kopienai "Ūdens".

— **Rūpniecības un lauksaimniecības stratēģijas saderība**: ūdensresursu noturības aspekts un nosacījumi ir jāintegrē globālajā finanšu un rūpniecības politikā. EESK vēlreiz aicina izstrādāt tādu ES zilo kursu, saskaņā ar kuru ūdens būtu jāuzskata par būtisku ES industriālās stratēģijas, lauksaimniecības un cilvēktiesību daļu, un tas būtu jāatspoguļo ES ārējā darbībā. Pasaules līmenī būtu jāiesaka īstenot līdzsvarotu pieeju ūdens izmantošanai cilvēku, lauksaimniecības un rūpniecības vajadzībām. Tas nedrīkst vājināt vai negatīvi ietekmēt centienus sasniegt ES un globālos vides un ekonomikas mērķus, tostarp Ūdens pamatdirektīvas mērķus. Vienlaikus jāmazina birokrātiskais slogs. Ja rodas ar izmantošanu saistīti konflikti, par prioritāti jebkurā gadījumā jānosaka piekļuve dzeramajam ūdenim, kas paredzēts lietošanai uzturā.

— **Ūdens aprites ekonomika**: EESK atkārtoti aicina izstrādāt visaptverošu stratēģiju, lai izvērstu atkalizmantošanu ([9]), kas pašlaik Eiropas Savienībā ir tikai 2,4 %. Paplašinātas ražotāja atbildības shēmas būtu jāpastiprina, ņemot vērā patērētājiem radītās izmaksas.

— **Piekļuve ūdenim un tā pieejamība cenas ziņā**: EESK iesaka piekļuvi ūdenim padarīt cenas ziņā pieņemamu un garantēt kā prioritāti neaizsargātiem cilvēkiem un reģioniem, kā arī dzīves atbalstam.

— **Demokrātiska ūdensresursu pārvaldība**: EESK uzsver, ka vajadzīgas iekļaujošas un pārredzamas ūdensresursu apsaimniekošanas sistēmas. Ūdensapgādes kooperatīvi ir labi piemēri uz kopienu balstītiem pārvaldības modeļiem, kas apvieno efektivitāti un sabiedrības interešu pārvaldību.

— **Ūdensresursi un publiskais iepirkums**: EESK uzskata, ka ūdensapgāde ir sabiedrisks labums, jo tās prioritāte ir labi, kvalitatīvi un cenas ziņā pieejami pakalpojumi. Komiteja atkārtoti iesaka ([10]) attiecībā uz ieguldījumiem publiskajā infrastruktūrā ieviest "līdzsvarota budžeta normu", lai nodrošinātu produktivitāti un nākamo paaudžu sociālo un ekoloģisko labklājību.

2.3. **Ūdensresursi planētai**: klimats, bioloģiskā daudzveidība, piesārņojums, pārtuksnešošanās, vide, "no avota līdz jūrai", noturība un gatavība katastrofu riskam un tā mazināšana.

EESK norāda uz ES Zilā kursa deklarācijas 2., 3. un 6. principu kā būtisku ūdensresursu politikas daļu, lai nodrošinātu atbilstību ilgtspējīgas attīstības mērķiem, vides tiesību aktiem (kvalitāte) un iekšējam tirgum (kvantitāte). Saskaņā ar pieeju "no avota līdz jūrai" būtu jāveicina ūdensresursu un jūrlietu politikas saskaņotība, integrējot pārvaldības sistēmas problēmu risināšanai. Ūdensresursu drošība ir jāatzīst par būtisku un par vienu no sagatavotības savienības stratēģijas un visu noturības pasākumu pīlāriem ([11]).

([9]) OV C, C/2025/107, 10.1.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/107/oj.
([10]) Sk., piemēram, OV C 486, 21.12.2022., 185. lpp., OV C 486, 21.12.2022., 67. lpp. un OV C 75, 28.2.2023., 102. lpp., utt.
([11]) OV C, C/2026/42, 16.1.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/42/oj..

2.3.1. Zeme ir unikāls dzīvības avots. Ūdensresursi ir planētas trīskāršās krīzes centrā. Iedzīvotāju skaita pieaugums, ilgtnespējīgi ražošanas un patēriņa modeļi pastiprina klimata pārmaiņu ietekmi, ar ūdensresursiem saistītas katastrofas un rūpniecisko piesārņojumu, tostarp noturīgus piesārņotājus, piemēram, perfluoralkilvielas un polifluoralkilvielas (*PFAS*). EESK stingri norāda, ka klimata pārmaiņu un biodaudzveidības zuduma sekas ir labi zināmas ([12]) un ka izšķiroša nozīme ir tūlītējai rīcībai, lai uzlabotu ūdensresursu apsaimniekošanu un klimatnoturību, tostarp, lai novērstu un mazinātu ūdens piesārņojumu. Tā ir neatņemama daļa no starptautiskajiem vides aizsardzības centieniem un atveseļošanas politikas.

2.3.2. Pašreizējās ūdens piesārņojuma izmaksas ir daudz lielākas nekā ieguldījumi, kas būtu jāatvēl novēršanas pasākumiem. Visā pasaulē ir zināmi labas prakses piemēri sanācijas pasākumu jomā, tostarp plaša mēroga ekosistēmu atjaunošanas programmas neauglīgos reģionos un stratēģiskas investīcijas ūdens pārvades un uzglabāšanas infrastruktūrā, lai mazinātu reģionālo nelīdzsvarotību.

2.3.3. Tomēr risinājums nedrīkst kļūt par problēmu. Aizvien vairāk valstu risina dzeramā ūdens trūkuma problēmu, atsāļojot jūras ūdeni. EESK iestājas par to, lai minerāli tiktu pilnībā atdalīti no jūras ūdens un atkalizmantoti citiem mērķiem ([13]), nevis radītu jauna veida piesārņojumu un galu galā iznīcinātu vidi ([14]).

Komiteja arī aicina izmantot citus ūdens pieejamības nodrošināšanas līdzekļus, piemēram, veicināt ūdensresursu viedu apsaimniekošanu un vairāku vai netradicionālu ūdensapgādes veidu izmantošanu; par prioritāti būtu jāizvirza konkrēti pielāgoti risinājumi. Notekūdeņu novadīšanas un ūdens kvalitātes monitorings tika ierobežots, infrastruktūras atjaunošana ir aizkavējusies un pieaug vidiskie, sanitārie un sociālie riski.

2.4. **Ūdensresursi un sadarbība:** pārrobežu un starptautiskā sadarbība ūdensresursu jomā, tostarp zinātniskā sadarbība, un iekļaujoša pārvaldība.

2.4.1. Pārrobežu sadarbība joprojām nesniedz pietiekamus rezultātus. ANO ziņojumi par IAM liecina, ka no 153 ANO dalībvalstīm, kurām ir kopīgi pārrobežu ūdeņi, tikai 43 ir vienojušās par darbības kārtību, kas attiecas uz kopīgiem baseiniem ([15]). EESK norāda, ka iekļaujoša un taisnīga pārvaldība un pārrobežu sadarbība ir būtiska, lai varētu veidot ūdensresursu izmantošanas ziņā viedu sabiedrību un nodrošinātu mieru, stabilitāti un noturību.

2.4.2. Reģionālās sadarbības platformām, tostarp upju baseinu organizācijām un regulēšanas tīkliem, kas apvieno publiskās iestādes, lauksaimniecību, rūpniecību, finanšu iestādes un pētniecības institūtus, var būt būtiska nozīme centienos globālās saistības pārvērst reģionālā rīcībā. Šo platformu stiprināšana var uzlabot zināšanu apmaiņu, politikas koordināciju un gatavību investīcijām.

2.4.3. EESK nav mainījusi savu nostāju zilās diplomātijas ([16]) jautājumā un uzsver, ka ūdens trūkums un ar ūdeni saistītie riski arvien vairāk apdraud starptautisko mieru un stabilitāti, jo ūdens kļūst par miera, demokrātijas un attīstības, kā arī kara un konfliktu instrumentu. Sadarbībai ūdensresursu jomā ir jābūt Eiropas ārējās darbības pīlāram, nevis tikai papildinājumam.

2.4.4. EESK uzsver, ka ūdensresursu, miera, demokrātijas un drošības saikne ir ārkārtīgi nozīmīga, un norāda, ka ūdens infrastruktūra saskaras ar pieaugošiem draudiem, ko rada konflikti, kiberuzbrukumi, sabotāža un ekstrēmi laikapstākļi. Komiteja iesaka uzlabot ūdens infrastruktūras, tostarp dabiskās infrastruktūras, aizsardzību plašākā drošības satvarā, izmantojot tādus līdzekļus kā riska novērtējumi, noturības standarti, ārkārtas rīcības plānošana un labāka sadarbība starp civilajām, ūdensapgādes un aizsardzības iestādēm, lai nodrošinātu pamatpakalpojumu nepārtrauktību krīžu laikā.

([12]) Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (*IPCC*), 6. izvērtējuma ziņojuma kopsavilkuma ziņojums.
([13]) OV C, C/2026/2542, 22.5.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2542/oj..
([14]) Labas prakses piemērs, no kā var mācīties, ir projekts *Sea4Value*, kurā tiek izstrādātas un ieviestas tehnoloģijas minerālu un metālu atgūšanai jūras ūdens atsāļošanas procesā.
([15]) https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/Goal-06/.
([16]) OV C, C/2023/862, 8.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/862/oj.

2.4.5. EESK atzīmē tās atzinumā par zilo diplomātiju minēto norādi, ka stratēģija *Global Gateway* ir piemērots instruments starptautiskās sadarbības stratēģijām ūdens un sanitārijas jomā, kad par prioritāti ir izvirzīta 6. IAM sasniegšana. Ar *Global Gateway* būtu jāstiprina ES pozīcija globālajā zilajā diplomātijā. Ūdensresursu aspekts būtu jāintegrē visā *Global Gateway* pīlāru struktūrā. Ar stratēģiju būtu jāatbalsta zinātnes diplomātija, pārrobežu pārvaldība, ūdensresursu infrastruktūras ilgtspēja, pārvaldības reformas un digitāli ūdensresursu apsaimniekošanas risinājumi partnervalstīs. *Global Gateway* izglītības un prasmju pīlārs būtu jāizmanto ES ārējā darbībā, atbalstot zināšanu nodošanu un spēju veidošanu. Turklāt, atbalstot globālo ūdensresursu programmu (tostarp tādas partnerības kā *Water4All* un turpmākās mitrāju partnerības), Eiropa var veicināt inovāciju un sadarbību visā pasaulē.

2.4.6. EESK aicina ANO uzsvērt iekļaujošas pārvaldības un ieinteresēto personu iesaistes nozīmi ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā un ūdensresursu apsaimniekošanā. Īpaši jāatzīmē, ka dažādi pasākumi var palīdzēt paātrināt 6. IAM sasniegšanu, piemēram, padarīt ūdensresursus par globālu prioritāti, sadarbībā ar ANO referentu jautājumā "Cilvēktiesības uz ūdeni" vairāk pūļu veltīt ANO partneru mobilizēšanai Starptautiskajā rīcības desmitgadē ūdensresursu ilgtspējīgai attīstībai no 2018. gada līdz 2028. gadam un veidot partnerības ar citām nevalstiskajām organizācijām, piemēram, Pasaules Ekonomikas forumu, kas 2026. gadu ir pasludinājis par Ūdens gadu ([17]).

2.4.7. Jauniem speciālistiem ir izšķiroša nozīme turpmākajā ūdensresursu pārvaldībā. EESK atzīmē, ka ir svarīgi nodrošināt pilnvērtīgas iespējas nākamajai ūdens speciālistu paaudzei, īstenojot vadības programmas un spēju veidošanas iniciatīvas. Saskaņā ar *UNESCO* stratēģiju "Ūdens un jaunatnes iesaiste" vairāk pūļu būtu jāvelta, lai integrētu jauniešus ūdensresursu pārvaldībā, dialogos un inovācijas ekosistēmās.

2.5. **Ūdensresursi un daudzpusēji procesi**: 6. IAM, Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam un pēc tam un globālas ūdensresursu atkalizmantošanas un uzglabāšanas iniciatīvas. ANO Ģenerālās asamblejas 2010. gada deklarācijai par ūdensresursiem vajadzētu būt to ES prasību priekšplānā, kas saistītas ar ANO 2026. gada konferenci par ūdeni.

Zilā kursa deklarācijā minēts, ka ar zilo diplomātiju vajadzētu panākt gan globālu vienošanos par ūdensresursu noturību, gan tādu pieeju, kas dod iespēju atjaunot globālo hidroloģisko ciklu. Šajā saistībā ir ātri jāīsteno starptautiskie nolīgumi, piemēram, Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, Parīzes nolīgums, Kuņminas-Monreālas globālais biodaudzveidības satvars un ANO Atklātās jūras nolīgums.

2.5.1. EESK aicina izstrādāt starptautiskus politikas pasākumus, ar ko īsteno principu "piesārņotājs maksā", piesardzīgu pieeju, lai novērstu piesārņojumu tā rašanās vietā, un atjaunot mūsu bojāto ūdens aprites ciklu. Šāda pieeja nodrošina, ka dzeramā ūdens piegāde un notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi joprojām ir cenas ziņā pieejami. Komiteja uzskata, ka patērētāji vienmēr maksā cenu par bezdarbību piesārņojuma jomā.

2.5.2. Multilaterālisms ir būtisks instruments tādos gadījumos kā resursu nepietiekamība, ārkārtēju laikapstākļu (plūdi un sausums) pārvaldība, nevienlīdzīgs resursu sadalījums lietotājiem un resursu zudums vai izšķērdēšana.

2.5.3. Arī pārrobežu kontekstā upju baseiniem vajadzētu būt galvenajai analīzes, plānošanas un lēmumu pieņemšanas vienībai, veicinot sadarbību starp valstīm, reģioniem, lietotājiem un nozarēm, kā minēts ES zilajā kursā. EESK iesaka upju baseinu ieinteresēto personu platformām veikt ūdensresursu uzskaiti un apkopot labāko gadījumu analīzi, lai uzlabotu kopīgu ūdensresursu apsaimniekošanu, proti, izmantojot digitālos rīkus un apmainoties zināšanām. Komiteja atbalsta transversālu pilsoniskās sabiedrības iesaisti ūdensresursu pārvaldībā.

2.5.4. Digitālās tehnoloģijas, piemēram, satelītnovērošana, sadarbspējīgas datu sistēmas un digitālie dvīņi, var ievērojami uzlabot upju baseinu pārvaldību un uzraudzību, stiprināt sagatavotību un atbalstīt uz pierādījumiem balstītu lēmumu pieņemšanu.

([17]) https://www.weforum.org/stories/2026/01/what-is-blue-davos-everything-you-need-to-know/.

2.6. Ūdensresursiem paredzētas investīcijas: finansējums, tehnoloģijas un inovācija, spēju veidošana, ūdensresursu izmantošanas ziņā vieda ekonomika.

2.6.1. Jāpalielina investīcijas un jāizvērš inovācija, lai veidotu ūdensapgādes ziņā drošu nākotni visiem. ANO norādījusi, ka dzīvojam "globāla ūdensresursu bankrota" ([18]) laikmetā, un tas nozīmē, ka ir svarīgi atzīt ūdeni par augšupēju nozari un sistēmiski pārveidot finanšu sistēmas, lai varētu pārvaldītu ūdensresursu bankrotu. Tāpēc jānodrošina finansiāli nosacījumi, izmantojot gan publisko, gan privāto finansējumu un alternatīvus finanšu resursus, lai novērstu investīciju nepietiekamību un nodrošinātu piegādes drošību ilgtermiņā. Tomēr EESK atzīmē, ka ar finanšu resursiem vien nepietiek, lai globālās ūdensresursu problēmas varētu atrisināt bez augstākas efektivitātes, uzlabotas pārvaldības prakses un esošo sistēmu optimizācijas. Tāpēc EESK atbalsta visu svarīgo nozaru, kurās izmanto ūdeni, pakāpenisku virzību uz ūdens izmantošanas efektivitāti vismaz 10 % apmērā līdz 2030. gadam un 20 % apmērā līdz 2040. gadam visās jomās, kurās tas ir vajadzīgs.

2.6.2. Lai varētu panāktu ūdensapgādes drošību, ir vajadzīgi finansiāli ilgtspējīgi pakalpojumu sniedzēji, kas spēj uzturēt un modernizēt infrastruktūru. Tāpēc ar tiesisko regulējumu būtu jāveicina izmaksu atgūšana, efektivitātes stimulēšana, snieguma salīdzinošā novērtēšana un princips "piesārņotājs maksā", vienlaikus gādājot par pieejamību cenas ziņā un sociālo taisnīgumu.

2.6.3. Ieguldot līdzekļus ūdensresursu apsaimniekošanā, investējam sagatavotībā un sabiedrības, demokrātijas un ekonomikas noturībā, vienlaikus nodrošinot ūdensapgādes drošību, ūdensresursu ilgtspēju un ūdensresursu noturību. Pasaules līmenī 2040. gadā finansējuma iztrūkums ūdens infrastruktūrā sasniegs 6,5 triljonus EUR ([19]). Publiskie izdevumi ūdens jomā jaunattīstības valstīs sasniedz 0,24 % no IKP, savukārt valstīs ar zemiem un vidējiem ienākumiem privātie ieguldījumi sedz mazāk nekā 2 % no ieguldījumiem ūdensresursu jomā. Nepietiekami ieguldījumi un "ierastie" finansēšanas modeļi nav savienojami ar ūdensresursu izmantošanas ziņā viedas ekonomikas izveidi. Pieredze liecina, ka ūdens nodrošināšana publiskā sektora spēkiem ir laba iespēja iedzīvotājiem, rūpniecībai un lauksaimniecībai. Ūdens ir sabiedrisks labums tāpat kā saule un vējš. Ūdens ir vissvarīgākā izejviela pasaulē.

2.6.4. EESK norāda, ka ieguldījumus ūdensapgādē ierobežo ne tikai kapitāla trūkums un ienākumi no ieguldījumiem: gan publiskos, gan privātos finansētājus attur regulatīvā nenoteiktība, ierobežotās projektu sagatavošanas spējas un neveicinošā vide. Komiteja atzīmē, cik svarīga ir spēju veidošana, riska mazināšana un inovācija, lai izveidotu stabilu rentablu projektu plūsmu 6. IAM sasniegšanai. Būtu jāpaplašina finansēšanas iespējas, kas apvieno publisko un privāto kapitālu, lai nodrošinātu, ka investīcijas pārvēršas izmērāmos noturības rezultātos. ANO konferencē par ūdeni Eiropai būtu skaidri jānorāda uz investīciju gatavību un jācenšas Ūdensresursu noturības investīciju paātrināšanas iniciatīvu pārnest starptautiskā mērogā.

2.6.5. Bezdarbības izmaksas ir jāņem vērā, pieņemot lēmumus un analizējot gadījumus ieguldījumiem no publiskiem, privātiem un citiem finansējuma avotiem. Būtu jāatzīmē: lai aizsargātu patērētājus, vienlaikus nodrošinot noturīgas investīcijas, ir vajadzīgs apvienots finansējums, ar vides, sociālo un pārvaldības risku saistīti instrumenti, dabas kredīti un alternatīvi finansējuma avoti, piemēram, ar noturību saistīts finansējums ar pārredzamiem rādītājiem, ziņošanu un integritāti. Investīciju plānos būtu sistemātiski jāiekļauj dabā balstīti risinājumi, tostarp mitrāji, kā rentabli aktīvi, kas sniedz daudzus ieguvumus.

Briselē, 2026. gada 18. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Séamus BOLAND

([18]) *World enters era of "global water bankruptcy" | UN News*.
([19]) *ID (f) Investments for Water* – Stakeholder Think Piece.docx.